

ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Методичні вказівки з організації та виконання дипломної роботи

*для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-
професійної програми «Готельно-ресторанна справа» зі спеціальності 241
«Готельно-ресторанна справа» галузі знань 24 «Сфера обслуговування»*

Львів

Видавництво Львівського торговельно-економічного університету

2018

Укладачі:

*д.е.н., проф. Мізюк Б. М.,
д.е.н., проф. Барна М. Ю.,
д.ф-м.н., проф. Коструба А. М.,
к.е.н., доц. Гірняк Л. І.,
к.е.н., доц. Мельник І. М.,
к.е.н., доц. Тучковська І. І.,
к.е.н., доц. Ящук В. І.,
к.е.н., доц. Миронов Ю. Б.*

Рецензенти:

*д.е.н., проф. Анопій В. В.,
к.е.н., доц. Свидрук І. І.*

Відповідальний за випуск: *д.е.н., проф. Мізюк Б. М.*

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету товарознавства,
управління та сфери обслуговування Львівського торговельно-
економічного університету.*

Протокол № 7 від 27 лютого 2018 р.

© Мізюк Б. М.,
Барна М. Ю.,
Коструба А. М.
та ін.,
2018

ВСТУП

Державна атестація – це процес установлення відповідності якості вищої освіти, рівня набутих загальних і фахових компетентностей здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Готельно-ресторанна справа» зі спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» галузі знань 24 «Сфера обслуговування». Державна атестація здійснюється за допомогою засобів контролю ступеня досягнення кінцевої мети освітньої програми здобувачів вищої освіти з дотриманням дидактичних принципів формування і реалізації системи засобів державної діагностики.

Державна атестація здійснюється на підставі оцінювання якості засвоєння освітньої програми, рівня професійних знань, умінь та навичок, ступеня сформованості загальних та фахових компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою «Готельно-ресторанна справа» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» галузі знань 24 «Сфера обслуговування».

У процесі діагностування застосовується захист випускної кваліфікаційної роботи – дипломної роботи, який дає змогу виявити рівень засвоєння теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю. Державна атестація здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Готельно-ресторанна справа» здійснюється Екзаменаційною комісією (ЕК) закладу вищої освіти з цього фаху, голова якої затверджується Центральною спілкою споживчих товариств України.

Методичні вказівки розроблені відповідно до освітньо-професійної програми «Готельно-ресторанна справа» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» і мають на меті надання допомоги студентам у виконанні дипломної роботи та її захисту.

Загальні вимоги до побудови, викладення та оформлення робіт розроблені відповідно до ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення», чинного від 1.01.1996 р., і міжнародного стандарту 180 5966:1982. Для бібліографічного опису джерел використані чинні стандарти з бібліотечної та видавничої справи: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання», ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

РОЗДІЛ 1

ВИМОГИ ДО ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ «МАГІСТР»

1.1. Загальні вимоги до дипломних робіт

Виконання дипломної роботи є завершальною стадією навчання студентів в університеті, головна мета якого – оволодіння методологією творчого вирішення сучасних проблем наукового та прикладного характеру на основі здобутих знань, професійних вмінь та навичок відповідно до вимог стандартів вищої освіти.

Основні завдання дипломної роботи:

- систематизація, закріплення і розширення теоретичних знань, здобутих у процесі навчання за освітньо-професійною програмою, та їх практичне використання під час вирішення конкретних інженерних, наукових, економіко-соціальних і виробничих питань у певній галузі професійної діяльності;
- розвиток навичок самостійної роботи, оволодіння методикою досліджень та експериментування, фізичного або математичного моделювання, використання сучасних інформаційних технологій у процесі розв'язання задач, які передбачені завданням на виконання дипломної роботи;
- визначення відповідності рівня підготовки випускника вимогам освітньо-професійної програми, його готовності та спроможності до самостійної роботи в умовах ринкової економіки, сучасного виробництва, прогресу науки, техніки та культури.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Готельно-ресторанна справа» під час виконання дипломної роботи студент повинен набути таких **компетентностей**:

- здатність до творчого мислення;
- оволодіння методами та методиками досліджень, які були використані в роботі;
- здатність самостійного поглибленого володіння теоретичними знаннями і практичними навичками, здобутими під час освітнього процесу підготовки фахівців за спеціальністю «Готельно-ресторанна справа»;
- уміння працювати із законодавчими та нормативними документами, з літературними джерелами, їх аналізувати та узагальнювати;
- досвід самостійного дослідження і письмового викладу своїх думок, розроблення та оформлення графічного матеріалу і проекту загалом;

- рівень формування професійно-психологічної готовності спеціаліста до практичної професійної діяльності на різних ланках управління, здатних забезпечити ефективність роботи будь-якої структури, що займається виробництвом продукції та послуг готельно-ресторанного господарства;
- здатність до творчого аналізу фактичних дій та уміння систематизовано усвідомлювати виробничі ситуації та ухвалювати правильні рішення стосовно виробничих проблем з розробкою та впровадженням заходів щодо підвищення ефективності роботи підприємства;
- спроможність організовувати технологічні процеси виробництва продукції та послуг готельно-ресторанного господарства на основі використання комп'ютерних технологій, які дозволяють регулювати процеси на окремих їх стадіях, досягаючи підвищення якості, запропонованих в проекті, продукції і послуг;
- вміння самостійно приймати нестандартні оригінальні рішення, які спрямовані на ефективне забезпечення процесу виробництва і реалізації конкурентоспроможної продукції та послуг готельно-ресторанного господарства, здатність вести справу прибутково;
- здатність аналізувати отримані результати, робити висновки та аргументовано їх захищати.

Науковий рівень роботи повинен відповідати освітньо-професійній програмі й свідчити про вміння автора самостійно здійснювати науковий пошук, визначати професійні завдання та добирати оптимальні методи і прийоми їх виконання.

Реальна дипломна робота повинна відповідати хоча б одній із таких умов:

- тема роботи пов'язана з конкретно науково-дослідною роботою кафедри або виконана на замовлення та в інтересах зовнішніх організацій (установ, підприємств, НДІ та ін.), підтвердженням чого є наявність відповідно оформленого завдання на дипломне проектування;
- результати дослідження доведені до стану, що дозволяє використовувати їх для впровадження в науку, техніку, технології, сучасне виробництво. Підтвердженням цього є наявність акта про впровадження результатів, підписаного членами повноважної комісії і завіреного печаткою підприємства (організації, НДІ тощо).

Дипломна робота повинна мати логічний, доказовий, аргументований характер і відповідати таким вимогам:

- містити поглиблений всебічний теоретичний аналіз досліджуваної

проблеми;

- охоплювати науково обґрунтований аналіз діяльності та функціонування закладу готельно-ресторанного господарства;
- містити самостійно виконані розрахунки та графічні матеріали;
- мати належне оформлення;
- мати всі необхідні супроводжувальні до захисту документи: реферат дипломної роботи, відгук наукового керівника, рецензію керівника підприємства, за матеріалами якого виконувалася робота, або науковця за фахом і акт про впровадження обґрунтованих рекомендацій у практику або теорію готельно-ресторанної справи;
- мати наукову апробацію результатів дослідження у формі наукової публікації (стаття у фаховому науковому збірнику або тези доповідей на наукових, науково-практичних конференціях);
- пройти через систему запобігання та виявлення академічного плагіату.

Для керівництва дипломними роботами призначаються викладачі випускової кафедри, а також провідні працівники наукових підрозділів кафедри або провідні спеціалісти у відповідній галузі з підприємств, науково-дослідних інститутів, міністерств, відомств та ін.

За рішенням кафедри або на прохання керівника дипломної роботи можуть призначатися консультанти студента-дипломника з питань:

- специфічних – виробничих, технічних, наукових;
- які належать до компетенції кафедр фундаментальних чи професійно-орієнтованих дисциплін;
- техніко-економічного проектування прийнятих рішень та розрахунків економічного ефекту;
- екології, безпеки життєдіяльності та охорони праці.

Дипломна робота виконується за матеріалами закладів, підприємств, організацій готельно-ресторанного бізнесу з урахуванням законодавчих і нормативних актів, чинних стандартів, санітарних норм і правил за тематикою, яка відображається у професійних завданнях освітньо-професійної програми «Готельно-ресторанна справа» здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» галузі знань 24 «Сфера обслуговування».

Зміст дипломної роботи визначається її темою. Рекомендований обсяг дипломної роботи – 100-120 сторінок (враховуючи обсяг таких складових як вступ та висновки). До цього обсягу не включено список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення в межах $\pm 10\%$. Співвідношення між теоретичною та аналітико-рекомендаційною частинами складає 1:3.

1.2. Обов'язки наукових керівників, консультантів і рецензентів дипломних робіт та студентів-дипломників

Науковий керівник дипломної роботи:

- розробляє теми дипломних робіт (ДР), подає їх до затвердження на засідання кафедри, а після оприлюднення тематики дає студентам необхідні пояснення за запропонованими темами;
- готує та видає студенту завдання на дипломну роботу і надає рекомендації щодо опрацювання необхідної літератури, нормативних і довідкових матеріалів, наукових видань тощо за темою ДР;
- здійснює загальне керівництво ДР і несе відповідальність за наявність у роботі помилок системного характеру;
- разом зі студентом-дипломником надає завідувачу випускової кафедри підготовлену дипломником і перевірену ним та консультантами роботу для допуску його до захисту;
- після завершення роботи готує відгук (додаток К), у якому необхідно зазначити:
 - ✓ актуальність досліджуваної теми;
 - ✓ коротку характеристику основних рішень, наукових і практичних досягнень студента;
 - ✓ зауваження щодо наявних у роботі недоліків;
 - ✓ характеристику рівня загальної підготовки студента, вміння самостійно мислити, творчо вирішувати поставлені завдання;
 - ✓ інформацію про своєчасність та регулярність роботи студента над дипломною роботою;
 - ✓ відповідність дипломної роботи вимогам щодо змісту та оформлення.

Відгук складається в одному екземплярі.

Консультант дипломної роботи:

- надає консультації студенту-дипломнику в межах своєї компетенції;
- інформує керівника роботи про стан виконання розділу;
- своєчасно перевіряє розділ і в разі відсутності зауважень підписує титульний аркуш та відповідний графічний (ілюстративний) матеріал.

Рецензент дипломної роботи:

- отримує від студента-дипломника роботу для рецензування;
- готує рецензію у письмовому або друкованому вигляді із зазначенням (додаток Л):
 - ✓ відповідності дипломної роботи затвердженій темі та завданню;
 - ✓ актуальності теми;
 - ✓ реальності дипломної роботи (її виконання на замовлення

- підприємств, організацій, за науковою тематикою кафедри тощо);
- ✓ глибини техніко-економічного обґрунтування прийнятих рішень;
 - ✓ ступеня використання сучасних досягнень науки, техніки, виробництва, інноваційних технологій;
 - ✓ оригінальності прийнятих рішень та отриманих результатів;
 - ✓ правильності проведених розрахунків і технологічних рішень;
 - ✓ наявності та повноти експериментального підтвердження прийнятих рішень;
 - ✓ якості виконання дипломної роботи та її недоліків;
 - ✓ можливості впровадження результатів ДР;
 - ✓ попередньої оцінки ДР, на яку вона може претендувати під час захисту в ЕК.

На бланку рецензії ставиться печатка організації, працівником якої є рецензент, що засвідчує його підпис.

Негативна оцінка роботи, яка може бути вказана в рецензії, не є підставою для недопущення її захисту перед ЕК.

Студент-дипломник має право:

- вибирати тему дипломної роботи з переліку запропонованих випусковою кафедрою або запропонувати власну тему з необхідним обґрунтуванням доцільності її розробки й можливості виконання;
- працювати над дипломною роботою у спеціальній аудиторії (кабінеті дипломного проектування);
- користуватися лабораторною та інформаційною базою кафедри, приладами, вимірювальною технікою тощо для проведення експериментів, математичного моделювання або наукових досліджень за темою дипломної роботи;
- отримувати консультації наукового керівника та консультантів роботи.

Студент-дипломник зобов'язаний:

- своєчасно вибрати тему дипломної роботи та отримати конкретні завдання від наукового керівника на підбір та опрацювання матеріалів, необхідних для дипломного проектування під час проходження практичної підготовки;
- під час практичної підготовки, крім виконання її програми, ознайомитися з практичним вирішенням питань із організації та управління виробництвом (підприємством, фірмою тощо), охорони праці, екології, безпеки життєдіяльності, техніко-економічними і спеціальними питаннями за темою дипломної роботи;
- отримати у наукового керівника ДР завдання на дипломну роботу, з'ясувати зміст, особливості та вимоги до виконання її окремих завдань;

- регулярно інформувати наукового керівника про стан виконання роботи відповідно до календарного плану, надавати на його вимогу необхідні матеріали для перевірки;
- самостійно виконувати дослідження за темою роботи;
- відповідати за правильність прийнятих рішень, обґрунтувань, розрахунків, якість оформлення аналітичного матеріалу, їх відповідність методичним рекомендаціям (вказівкам) з організації та виконання дипломної роботи, чинним нормативним документам та державним стандартам;
- дотримуватися календарного плану-графіка виконання ДР, встановлених правил поведінки в лабораторіях і кабінетах дипломного проектування, своєчасно й адекватно реагувати на зауваження та рекомендації наукового керівника і консультантів ДР;
- у встановлений термін подати ДР для перевірки науковому керівнику та консультантам і після усунення їх зауважень повернути науковому керівнику для отримання його відгуку;
- належно оформити титульний аркуш дипломної роботи, а також отримати від завідувача випускової кафедри допуск до захисту;
- особисто подати ДР, допущену до захисту, рецензенту; на його вимогу надати необхідні пояснення з питань, які розроблялися в ДР;
- ознайомитися зі змістом відгуку керівника і рецензії та підготувати (якщо є потреба) аргументовані відповіді на їх зауваження під час захисту ДР у присутності ЕК. Вносити будь-які зміни або виправлення в ДР після отримання відгуку наукового керівника та рецензії забороняється;
- у визначений термін подати дипломну роботу для перевірки на плагіат (не пізніше ніж за 2 тижні до початку роботи Екзаменаційної комісії);
- у визначений термін подати дипломну роботу до ЕК (не пізніше ніж за 3 дні до початку роботи Екзаменаційної комісії);
- своєчасно прибути на захист ДР або попередити завідувача випускової кафедри та голову ЕК (через секретаря ЕК) про неможливість присутності на захисті із зазначенням причини цього та подальшим наданням документів, які засвідчують поважність причини.

У разі ненадання таких документів до ЕК може бути прийнято рішення про неатестацію студента як такого, що не з'явився на захист ДР без поважних причин, з подальшим відрахуванням його з університету. Якщо студент не мав змоги заздалегідь попередити про неможливість своєї присутності на захисті, але в період роботи ЕК надав необхідні виправдні документи, ЕК може перенести дату захисту.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ДИПЛОМНИХ РОБІТ

Оцінювання рівня якості підготовки здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня здійснюють члени Екзаменаційної комісії на основі встановлених правил, принципів, критеріїв, системи і шкали оцінювання з використанням форм і методів діагностики.

Об'єктом оцінювання є сукупність знань, умінь і навичок, набутих компетентностей, відтворених у процесі виконання і захисту дипломної роботи.

Оцінювання рівня якості вищої освіти здійснюється членами Екзаменаційної комісії на основі принципів об'єктивності, індивідуальності, комплексності, етичності, диференційованого та компетентнісного підходу з урахуванням критеріїв оцінювання набутих загальних і фахових компетентностей.

Дипломна робота як інструмент оцінювання має продемонструвати вміння:

- працювати з інформаційними джерелами (законодавчими і нормативними документами, спеціальною науковою літературою, зокрема виданою іноземними мовами, матеріалами мережі Інтернет, даними статистичної та фінансової звітності);
- подавати матеріал логічно та аргументовано;
- використовувати статистичні та математичні методи аналізу досліджуваної проблеми;
- застосовувати сучасні наукові методи для проведення емпіричних досліджень;
- використовувати набуті навички для розроблення пропозицій і обґрунтування рекомендацій щодо предмета дослідження;
- узагальнювати результати та формулювати висновки щодо проведених досліджень.

Критеріями оцінювання дипломної роботи є:

- чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного пункту плану і теми роботи загалом;
- науковість стилю викладення;
- відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;
- правильність оформлення роботи відповідно до вимог державних стандартів (у разі значних відхилень від встановлених вимог робота може бути недопущена до захисту).

Дипломна робота з ознаками плагіату рішенням Екзаменаційної комісії знімається з розгляду, виставляється незадовільна оцінка.

Оцінюючи дипломну роботу, комісія враховує наукову новизну, якість

наукового дослідження, практичну значущість, відповідність оформлення встановленим вимогам, вміння захистити сформульовані положення та висновки на засіданні ЕК.

Рівень якості підготовки магістра визначається за 100-бальною і національною шкалами («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), критерії яких подано в табл. 1.

Таблиця 1

Критерії оцінювання дипломного магістерського проекту

За шкалою закладу вищої освіти, бали	За національною шкалою	Коментар
90-100	відмінно	<p>Побудова доповіді грамотна, логічна, чітка та динамічна; під час захисту студент проявив фундаментальні знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін; вміння відбирати, систематизувати й обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження; вміння розробляти наукові висновки й конкретні пропозиції з удосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом; вміння визначати й використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.</p> <p>Студент кваліфіковано відповів на всі запитання членів ЕК, але допустив низку несуттєвих помилок.</p> <p>Робота містить глибокий самостійний аналіз досліджуваної теми; студент вносить реальні пропозиції з удосконалення діяльності на досліджуваному об'єкті; належно оформлена і має всі необхідні супровідні документи.</p>
82-89	добре	<p>Побудова доповіді грамотна, логічна, чітка та динамічна; під час захисту студент проявив фундаментальні знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін на рівні вище середнього; вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження; вміння розробляти наукові висновки і конкретні пропозиції з удосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом; вміння визначати й використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.</p> <p>Студент кваліфіковано відповів на всі запитання членів ЕК.</p> <p>Робота містить глибокий самостійний аналіз досліджуваної теми; студент вносить реальні пропозиції з удосконалення діяльності на досліджуваному об'єкті; належно оформлена, має всі необхідні супровідні документи.</p>
74-81		<p>Побудова доповіді грамотна, логічна, але були допущені деякі неточності. Під час доповіді студент проявив фундаментальні знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін на середньому рівні; вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження; вміння розробляти наукові висновки й конкретні</p>

		<p>пропозиції з удосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом; вміння визначати і використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.</p> <p>Студент відповів на всі запитання членів ЕК, але допустив низку помітних помилок.</p> <p>Робота містить самостійний аналіз досліджуваної теми; студент вносить реальні пропозиції з удосконалення діяльності на досліджуваному об'єкті; належно оформлена, має всі необхідні супровідні документи.</p>
64-73	задовільно	<p>Побудова доповіді грамотна, логічна, але були допущені значні неточності. Під час доповіді студент проявив знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін в обсязі, необхідному для подальшої майбутньої професійної діяльності; вміння розробляти конкретні пропозиції з удосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом; вміння визначати й використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.</p> <p>Студент відповів на всі запитання членів ЕК, але допустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях, принципів з яких може усунути самостійно.</p> <p>Робота належно оформлена, має всі необхідні супровідні документи.</p>
60-63		<p>Під час доповіді студент проявив знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін в обсязі, достатньому для подальшої майбутньої професійної діяльності; вміння розробляти конкретні пропозиції з удосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом; вміння визначати й використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.</p> <p>Студент відповів на всі запитання членів ЕК, але допустив помилки у відповідях на запитання та під час виконання завдань кваліфікаційної роботи, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.</p> <p>Робота оформлена з деякими недоліками і має всі необхідні супровідні документи.</p>
35-59	незадовільно	<p>Студент виявив значні прогалини в знанні основного навчального матеріалу дисциплін, передбачених навчальним планом спеціальності; допускав принципові помилки у відповідях на захисті, в тексті дипломної роботи.</p>
0-34		<p>Дипломна робота не відповідає вимогам оформлення, структурно-логічній схемі побудови, не був підготовлений або підготовлений неналежним чином наочний матеріал.</p>

Рішення щодо підсумкової оцінки приймається більшістю голосів членів ЕК за результатами публічного захисту з урахуванням відгуку наукового керівника та рецензії зовнішнього рецензента. За підсумками успішного захисту дипломної роботи Екзаменаційна комісія приймає рішення щодо присвоєння кваліфікації «магістр з готельно-ресторанної справи» і про видачу здобувачу диплома державного зразка.

РОЗДІЛ 3

ПІДГОТОВКА ТА ХІД ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНИХ РОБІТ

3.1. Вибір та затвердження теми дипломної роботи

Виконання дипломної роботи розпочинається з вибору об'єкта дослідження відповідно до рекомендованої тематики і завершуються її захистом на засіданні ЕК.

Тематика дипломних робіт, з одного боку, повинна будуватись на освітньо-професійній програмі «Готельно-ресторанна справа» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа», а з іншого – враховувати специфіку їх роботи в різних сферах. До того ж, під час визначення тематичної спрямованості цих робіт обов'язково повинна враховуватися і специфіка наукових досліджень окремих кафедр, які беруть участь у підготовці цих фахівців.

Виконання студентом дипломної роботи здійснюється згідно з індивідуальним завданням, яким визначено основні етапи цієї роботи.

Винятково важливе значення для успішного виконання дипломної роботи має вибір її теми. Для полегшення вибору теми дипломної роботи студент повинен ознайомитись зі специфікою діяльності обраного об'єкта дослідження (бази практики), виконаними науковими роботами, періодичними виданнями, статистичними матеріалами, проконсультуватись із викладачами випускової кафедри, передбачуваним науковим керівником, спеціалістами-практиками.

Обираючи тему, необхідно врахувати її актуальність для підприємства (організації), можливість одержання під час проходження практики відповідних матеріалів (планових, звітних, статистичних), проведення власних спостережень тощо.

Теми дипломних робіт повинні бути актуальними, відповідати сучасному рівню науки, техніки та технологій, спрямовуватися на вирішення регіональних і національних потреб та проблем розвитку готельно-ресторанного господарства. Назва теми має чітко та конкретно відображати мету й основний зміст роботи, бути однаковою в наказі ректора про закріплення тем і керівників за студентами, завданні на дипломну роботу, на титульному аркуші, документах ЕК та додатку до диплома. Необхідно уникати початку формулювання назви теми дипломної роботи зі слів «Розробка...», «Проектування...», «Шляхи удосконалення...», «Напрями підвищення...». Назва не повинна містити також будь-яких кількісних даних. У назві, яка зазначається в бланку завдання, наказі про закріплення теми, протоколі ЕК, заліковій книжці студента та в додатку до диплома, не дозволяється використовувати скорочення (аббревіатури), крім загальноприйнятих.

Вибір теми дипломної роботи здійснюється за заявою студента на ім'я завідувача кафедри туризму та готельно-ресторанної справи (додаток А), узгоджується з науковим керівником роботи та подається у деканат факультету товарознавства, управління та сфери обслуговування для затвердження.

Тематика дипломних робіт розробляється кафедрою туризму та готельно-ресторанної справи згідно з вимогами кваліфікаційної характеристики фахівців та затверджується її рішенням до початку навчання студентів за магістерською програмою. Вона щорічно переглядається та оновлюється. Здобувач обирає із запропонованого переліку ту тему, яка найбільше відповідає його знанням в обраній сфері діяльності та його майбутнім науковим інтересам. Водночас варто зауважити, що здобувач має право самостійно запропонувати свою тему дипломної роботи, але у цьому випадку він повинен обґрунтувати доцільність та довести її актуальність і перспективність.

Тема дипломної роботи може бути продовженням і поглибленням досліджень, виконаних у курсових роботах чи індивідуальних завданнях, а також враховувати наукові інтереси, які виявлені студентом у цей період.

Виконання дипломної роботи на абстрактну тему без використання та аналізу матеріалів, що характеризують діяльність конкретного підприємства, не допускається.

Орієнтовна тематика дипломних робіт

1. Впровадження інноваційних технологій для підвищення конкурентоспроможності готельно-ресторанного підприємства.
2. Оптимізація надання послуг підприємствами готельно-ресторанного господарства.
3. Модернізація роботи готельно-ресторанного підприємства.
4. Управління розвитком готельно-ресторанного підприємства.
5. Удосконалення якості послуг готельно-ресторанного підприємства.
6. Формування стратегії розвитку готельно-ресторанного підприємства
7. Підвищення конкурентоспроможності та оцінювання впливу факторів зовнішнього середовища на ефективність функціонування готельно-ресторанного підприємства.
8. Диверсифікація діяльності готельно-ресторанного підприємства як спосіб підвищення ефективності його функціонування.
9. Підвищення рівня конкурентоспроможності готельно-ресторанного підприємства шляхом стратегічного планування.
10. Підвищення ефективності використання виробничого потенціалу готельно-ресторанного підприємством шляхом розробки стратегії і тактики управління.

11. Використання реінжинірингу бізнес-процесів у готельно-ресторанному підприємстві.
12. Реструктуризація готельно-ресторанного підприємства як спосіб поліпшення сталості його функціонування.
13. Оптимізація управління готельно-ресторанним підприємством через поліпшення комунікаційних процесів.
14. Оптимізація організаційної структури управління готельно-ресторанним підприємством.
15. Удосконалення інформаційного та інформаційно-технічного забезпечення процесів управління готельно-ресторанним підприємством.
16. Вдосконалення (розробка) виробничої стратегії готельно-ресторанного підприємства.
17. Удосконалення процесу управління якістю обслуговування на готельно-ресторанному підприємстві.
18. Удосконалення технології просування послуг індустрії гостинності.
19. Підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази готельно-ресторанного підприємства.
20. Підвищення ефективності функціонування та розвитку готельно-ресторанних підприємств.
21. Інноваційна активність як конкурентна перевага готельно-ресторанного підприємства.
22. Стратегічна модель управління інноваційним розвитком готелю (ресторану).
23. Модель обслуговування гостей гірськолижного готелю.
24. Організація курортно-рекреаційного засобу розміщення (еко-готелю).
25. Управління брендом готельного (ресторанного) господарства.
26. Концепція функціонування готельно-ресторанного підприємства у ринково орієнтованій економіці.
27. Забезпечення ефективності обслуговування споживачів готельно-ресторанних послуг.
28. Управління організацією відпочинку гостей готельного підприємства.
29. Удосконалення управління готельно-ресторанним підприємством через поліпшення комунікаційних процесів.
30. Застосування концепції антикризового менеджменту в господарській діяльності готельно-ресторанного підприємства.
31. Удосконалення мотиваційного механізму управління готельно-ресторанним підприємством.
32. Впровадження Інтернет-технологій у діяльність готельно-ресторанного підприємства.

33. Автоматизація управління готельно-ресторанного підприємства як засіб підвищення ефективності.
34. Інформаційні системи управління готельно-ресторанного підприємства та шляхи їх удосконалення.
35. Управління комунікаційною діяльністю готельно-ресторанного підприємства на основі впровадження сучасних інформаційних технологій та шляхи її удосконалення.
36. Формування автоматизованої інформаційної системи управління готельно-ресторанним підприємством.
37. Впровадження стандартів ISO на готельно-ресторанному підприємстві для підвищення його конкурентоспроможності.
38. Стратегія підвищення культури та якості обслуговування споживачів у готельно-ресторанному підприємстві.
39. Організація праці персоналу та підвищення якості обслуговування споживачів за рахунок удосконалення організації праці.
40. Управління експлуатаційною діяльністю готельно-ресторанного підприємства та шляхи її удосконалення.
41. Система надання анімаційних послуг у готелях класу «люкс».
42. Розважальна складова в готельно-ресторанному сервісі.
43. Удосконалення технології і організація харчування подієвого (спортивного, культурного тощо) туристського заходу.
44. Удосконалення технології просування послуг індустрії гостинності.
45. Обґрунтування стратегії розвитку підприємства.
46. Обґрунтування бізнес-плану розвитку послуг підприємства.
47. Управління малим готелем (рестораном) та шляхи його удосконалення.
48. Удосконалення стратегії збуту готельного продукту підприємства.
49. Мотивації персоналу як запорука успішної роботи готельно-ресторанного підприємства.
50. Впровадження сучасних технологій управління персоналом на готельно-ресторанному підприємстві.
51. Організація кадрової роботи на підприємстві сфери гостинності та шляхи її удосконалення.
52. Управління поведінкою персоналу та формування організаційної культури в готельно-ресторанному підприємстві.
53. Підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази готельно-ресторанного підприємства.
54. Підвищення ефективності господарської діяльності готельно-ресторанного підприємства.
55. Формування та забезпечення безпеки готельно-ресторанних підприємств.
56. Стратегія розвитку готельно-ресторанного підприємства.

57. Удосконалення технології прийому іноземних туристів у готелі.
58. Діагностика розвитку готельно-ресторанного комплексу.

3.2. Структура та зміст дипломної роботи

Дипломна робота складається таких структурних елементів:

- 1) титульного аркуша (додаток Б);
- 2) завдання на дипломну роботу (додаток В);
- 3) реферату (додаток Д);
- 4) переліку скорочень та умовних позначень;
- 5) змісту (додаток Е);
- 6) вступу;
- 7) основної частини;
- 8) висновків;
- 9) списку використаних джерел;
- 10) додатків.

Титульний аркуш є першою сторінкою дипломної роботи і оформлюється відповідно до вимог, установлених закладом вищої освіти.

Завдання на дипломну роботу складається студентом разом із науковим керівником, науковим консультантом, підписується ними і затверджується завідувачем кафедри після того, як було видано наказ ректора університету про затвердження теми дипломної роботи і наукового керівника.

Реферат дипломної роботи призначений для ознайомлення зі змістом та основними результатами наукового дослідження. Він має бути стислим, інформативним і містити відомості, що дозволяють прийняти рішення про доцільність та обґрунтованість роботи. У рефераті зазначаються:

- актуальність теми дослідження;
- мета і завдання дослідження;
- об'єкт і предмет дослідження;
- методи дослідження;
- інформаційна база дослідження;
- наукова новизна одержаних результатів;
- практичне значення одержаних результатів;
- апробація результатів дипломної роботи та публікації;
- структура й обсяг дипломної роботи;
- анотація українською та англійською мовами (300-500 знаків) з переліком ключових слів (3-5 слів або словосполучень).

Перелік умовних позначень та скорочень – це окремий список специфічних термінів, скорочень, символів, позначень, які використовуються в роботі. Перелік варто друкувати у дві колонки: у лівій за абеткою наводяться

скорочення, а у правій – їх детальне розшифрування. Якщо в дипломній роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення повторюються менше трьох разів, перелік не складають, їхнє розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

Зміст дипломної роботи відображається в плані, розробленому за допомогою наукового керівника.

Зміст (план) розміщують безпосередньо після переліку умовних скорочень, починаючи з нової сторінки. Зміст охоплює: вступ; послідовно перелічені назви усіх розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів (якщо вони мають заголовки); висновки; список використаних джерел; додатки. Навпроти кожної позиції проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладення матеріалу.

У **вступі** розкривається сутність і стан наукової проблеми (завдання) та її значущість, підстави й вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. У вступі подають загальну характеристику дипломної роботи у такій послідовності:

1. Актуальність теми – на основі критичного аналізу відомих шляхів вирішення проблеми чітко й аргументовано обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки чи виробництва.

2. Мета і завдання дослідження – формулюють мету роботи і завдання, котрі необхідно вирішити для її досягнення. Не варто формулювати мету, починаючи зі слів «дослідження..», «вивчення..», «аналіз..», тому що вони вказують на засіб досягнення, а не на неї саму. Мета роботи зазвичай тісно переплітається з назвою дипломної роботи. Мета дослідження – це очікуваний кінцевий результат; визначає стратегію і тактику дослідження, загальну його спрямованість і логіку. Приклади формулювання мети дослідження:

- обґрунтування теоретико-методологічних положень і розробка науково-практичних рекомендацій щодо розвитку конкурентного середовища та підвищення конкурентоспроможності готельних підприємств за умов інтенсифікації конкуренції на ринку;
- розробка теоретичних положень і методичних рекомендацій щодо організації та економічної ефективності функціонування закладів ресторанного господарства, спрямованих на підвищення їх конкурентоспроможності;
- узагальнення теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо формування асортименту готельних послуг та оцінювання їх якості в готельних підприємствах.

Для досягнення мети формулюється послідовність відносно самостійних завдань, кожне з яких стосується конкретного аспекту наукової теми і підпорядковане меті. Зазвичай завдання відповідають плану дипломної роботи

та подаються у вигляді переліку: *проаналізувати...*, *розробити...*, *узагальнити...*, *виявити...*, *обґрунтувати...*, *довести...*, *показати...*, *описати...*, *встановити...*, *вияснити...*, *визначити...* тощо.

3. Об'єкт і предмет дослідження – залежно від мети вибираються об'єкт і предмет дослідження. Об'єкт дослідження – це те, що породжує проблемну ситуацію і на що спрямовується процес пізнання. Об'єкт відносно автономний і має чіткі межі. Вирізняють об'єкти природні, соціальні та ідеалізовані. На емпіричному рівні дослідники переважно мають справу з природними і соціальними об'єктами, теорія оперує лише ідеалізованими об'єктами. У дипломних роботах об'єктами дослідження переважно є готельно-ресторанні підприємства, процеси їх функціонування, послуги.

Предметом дослідження є найбільш значущі властивості об'єкта, окремі його аспекти, сегменти чи взаємозв'язки, які підлягають вивченню. Так, предметом дослідження можуть виступати практичні засади формування конкурентоспроможності підприємства, теоретико-методичні аспекти забезпечення якості послуг тощо.

4. Методи дослідження – подають перелік використаних методів дослідження (опис, вимірювання, порівняння, експеримент, спостереження, моделювання, аналогія, аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, пояснення, мислений експеримент, сходження від абстрактного до конкретного, аксіоматичний, системно-структурний тощо). Перераховувати їх треба відповідно до змісту роботи, коротко відзначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.

5. Наукова новизна отриманих результатів – коротко викладають нові наукові положення (рішення), запропоновані автором особисто. Виділяють три ступеня наукової новизни результатів дослідження:

- принципово нові в певній галузі знання (*вперше здійснено...*, *розроблено...*, *визначено...*, *формалізовано...*);
- науковий результат розширює або доповнює відомі теоретичні чи практичні положення, вносить у них нові елементи (*удосконалено...*);
- науковий результат конкретизує, уточнює відомі положення, поширює відомий метод на новий клас об'єктів або явищ (*набуло подальшого розвитку...*).

6. Практичне значення отриманих результатів – висвітлюють результати практичного застосування отриманих результатів або рекомендацій щодо їх використання. Необхідно коротко повідомити про впровадження результатів досліджень, назвавши організації, в яких здійснена реалізація, форми реалізації і реквізити відповідних документів. Впровадження варто оформити актом або довідкою.

7. Апробація результатів роботи та публікації – зазначається, на яких науково-практичних заходах (конференції, круглі столи, засідання наукових гуртків) обговорювалися результати дипломної роботи; де, скільки і яким обсягом вийшли друком наукові публікації.

8. Структура та обсяг дипломної роботи – наводиться перелік структурних розділів роботи; загальний обсяг роботи, зокрема обсяг основного тексту (без реферату, списку використаних джерел і додатків); кількість таблиць, рисунків і додатків; кількість найменувань у списку використаних джерел.

Основну частину роботи викладають, поділяючи матеріал на розділи, які можуть містити пункти або підрозділи та пункти. Основними розділами роботи є: теоретичний, аналітико-дослідницький, проектно-рекомендаційний. У кінці кожного розділу формулюються висновки обсягом 1-2 сторінки зі стислим викладенням наведених у ньому результатів наукових і прикладних досліджень.

Теоретичний розділ виконується обсягом близько 18-20 сторінок (до 25 % роботи). У цьому розділі обґрунтовується теоретична база обраної проблеми, дається огляд літературних джерел, нових розробок, опублікованих статистичних даних з посиланням на джерела, іншої інформації, пов'язаної з темою. На основі вивчення наукової, навчально-методичної літератури (зокрема іноземної) розкриваються підходи різних авторів до вирішення проблеми, показується, в чому полягає подібність, а в чому – відмінність їх поглядів, а також обґрунтовуються власні погляди на проблему, подається аналіз чинних законів, постанов, указів та інших офіційно-розпорядчих документів, нормативної і довідкової бази за досліджуваною проблемою. Розкривається власне розуміння цієї бази, обґрунтовуються необхідність, доцільність окремих документів.

Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та сучасні тенденції предмета дослідження, методичні підходи повинні мати певні елементи наукової новизни, полемічності, ствердженої власної позиції щодо обраних методів дослідження, що дає змогу перейти в наступних розділах до реалізації конкретних заходів.

Аналітико-дослідницький розділ, забезпечуючи логічну послідовність дослідження, має стати перехідним до наступного третього розділу і поєднати набуті теоретичні знання та вміння використовувати обрані методи і певний методичний інструментарій. У цьому розділі на основі аналізу всіх аспектів діяльності об'єкта дослідження варто висвітлити:

- організаційно-економічну характеристику підприємства (організаційну структуру управління, основні служби, чисельність персоналу, технічні параметри, економічні показники діяльності);
- аналіз функціональної організації приміщень з погляду їх

- відповідності встановленим нормам і правилам, а також характеристику складових інтер'єру (обладнання, інвентар, устаткування тощо) та умови забезпечення санітарно-гігієнічних норм;
- особливості моделювання та структуризацію процесу обслуговування споживачів готельних послуг (аналізуються основні та допоміжні технологічні цикли обслуговування відвідувачів);
 - організацію виробничої програми підприємства харчування (спосіб обслуговування, меню, технологічні карти, технологічні лінії, забезпечення сировиною й напівфабрикатами).

Наводиться аналіз планувальних рішень відповідно до їх функціонального призначення.

Якщо об'єктом дослідження обрано засіб розміщення, то питання, пов'язані з організацією виробничої програми закладу харчування при готельному підприємстві, аналізуються в загальних рисах. Якщо об'єктом дослідження є заклад ресторанного господарства, то, відповідно, узагальнюються питання, що стосуються технологічного циклу обслуговування гостей засобу розміщення.

Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми мають супроводжуватися тлумаченням та висновками, які дозволяють визначити сутність управлінських процесів, що спостерігаються в організації, їх особливості, тенденції та створити базу для виявлення невикористаних резервів. Динаміку основних показників відслідковують за попередні 3-5 років, для оцінки впливу різних факторів, виявлення резервів – за плановими і фактичними даними за звітний рік чи фактичними даними за попередній рік. Аналіз проблеми повинен здійснюватися з урахуванням чинників позитивної та негативної дій. Якщо можливо, текст потрібно підтверджувати реальними документами (що наводяться у додатках), які обов'язково супроводжують стислим коментарем.

Для виконання другого розділу студент має зібрати фактичні дані під час практики.

Джерелом інформації є планові й фактичні показники господарської діяльності, статистична та бухгалтерська звітність, накази, розпорядження, результати спостережень, опитувань і обстежень та інших методів збирання первинної інформації, які студент використовує під час виробничої практики.

Особливе значення має правильне узагальнення накопиченого фактичного матеріалу, групування та обробка даних, на основі яких проводиться кваліфікований аналіз, обґрунтовуються пропозиції. З метою підтримки набутих навичок роботи на ПЕОМ і умінь з алгоритмізації та складання програм кожен студент під час виконання дипломної роботи повинен використати певні комп'ютерні програми.

У підсумку дослідження в межах аналітично-дослідницького розділу повинні бути виявлені можливі шляхи удосконалення діяльності готельно-ресторанного підприємства щодо організаційних, функціональних і технологічних процесів чи технічних параметрів.

Другий розділ складається переважно з трьох-чотирьох підрозділів. Обсяг другого розділу – в межах 30-35 % загального обсягу дипломної роботи.

Завданням проектно-рекомендаційного (оптимізаційного) розділу є розробка конкретних рекомендацій, пропозицій, моделей управління параметрами розвитку та діяльності готельно-ресторанного підприємства (стратегія, бізнес-план, консультативний проект, реінжиніринг бізнес-процесу, реструктуризація, проектування) на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені у першому розділі, а також висновків проведеного у другому розділі дослідження.

У цій частині наводять обґрунтування заходів щодо поліпшення діяльності об'єкта. Система заходів логічно впливає з теоретичної та аналітичної частин і спрямована на подолання суперечностей між реальним та бажаним станами об'єкта з урахуванням індивідуальних завдань, тобто конкретні заходи (пропозиції, рекомендації тощо) студента-випускника повинні спрямовуватися на забезпечення показників економічного зростання.

Детальні пропозиції з удосконалення діяльності підприємства мають відповідати напряму дослідження: кожна з розгорнутим обґрунтуванням, у зв'язку і як наслідок висновків з аналізу, який проведено в другому розділі, відштовхуючись від виявлених відхилень, проблем та недоліків. Запропоновані удосконалення та інновації мають містити розрахунково-кількісне обґрунтування.

Пропозиції студента щодо науково-практичного вирішення досліджуваної теми повинні відповідати критеріям оптимальності, цільової ефективності й практичної втіленості. У розрахунках для обґрунтування пропозицій є доцільним використання ПЕОМ.

Третій розділ складається переважно з 2-3 підрозділів. Обсяг третього розділу може становити до 30 % загального обсягу дипломної роботи.

У **висновках** повинні міститися підсумки проведеного дослідження, основні наукові та практичні результати, рекомендації щодо їх науково-практичного використання. Висновки формулюються відповідно до поставлених завдань.

Для формулювання чітких висновків та ґрунтовних пропозицій рекомендується апробація основних положень дослідження на наукових конференціях, семінарах, публікація у наукових виданнях.

Кожний висновок нумерується та викладається у вигляді коротких тез чітко, зрозуміло, змістовно. Кількість висновків залежить від переліку питань,

які викладені у роботі.

Рекомендації (пропозиції) повинні мати конкретний, практичний характер і бути повністю підтверджені результатами виконаної роботи. Рекомендації та можливості їх впровадження у практику варто підтвердити висновком організації, підприємства та ін., за матеріалами яких виконувалась робота.

Власні пропозиції щодо розв'язання проблемних питань відповідного об'єкта дослідження повинні корелюватися з висновками.

До *списку використаних джерел* вміщують джерела, на які у тексті є посилання. Список складається із нормативних актів, нормативних документів, вітчизняної та зарубіжної наукової і спеціальної літератури, фахових видань, електронних ресурсів. Не рекомендується зазначати в списку навчальну і навчально-методичну літературу.

У списку рекомендованих джерел повинні бути публікації здобувача, наукового керівника, консультанта та інших викладачів університету, які займаються проблемою дослідження.

Вимоги до оформлення списку використаних джерел наведені в ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» (додаток Ж).

У *додатках* подаються допоміжні матеріали: копії документів, витяги із нормативних актів і документів, звіти, окремі інструкції, положення, правила, результати соціологічних опитувань, громіздкі таблиці, рисунки; технологічні інструкції, технічні умови, рецептури, затверджені в установленому порядку, або довідки про впровадження у виробництво відповідних рекомендацій та пропозицій, статті; матеріали, що засвідчують пропозиції, асортимент, якість тощо.

3.3. Контроль за ходом підготовки дипломної роботи

Підготовка дипломної роботи – починаючи від творчого задуму до остаточного оформлення – здійснюється студентом самостійно, але під контролем наукового керівника і випускової кафедри. У процесі підготовки роботи студент перебуває в постійному контакті з керівником, який спрямовує його працю, а також контролює хід підготовки роботи, починаючи зі збору і накопичення студентом фактичного матеріалу за темою роботи під час проходження виробничої та переддипломної практики.

Після одержання зовнішньої рецензії студент у терміни, встановлені календарним планом, подає роботу науковому керівникові на рецензування і підпис. У разі недотримання студентом термінів, встановлених календарним

графіком виконання дипломної роботи, невиконання студентом індивідуального завдання на ДР завідувач кафедри на підставі доповідної записки наукового керівника має право звернутися до ректора університету з поданням про недопущення дипломної роботи до захисту в присутності ЕК.

Науковий керівник готує власний письмовий відгук з оцінкою якості виконання дипломної роботи та характеристикою студента у процесі її написання. Робота, підписана автором і науковим керівником, разом з письмовою рецензією організації – об'єкта дослідження, відгуком наукового керівника подається на кафедру туризму та готельно-ресторанної справи для проходження попереднього захисту. Граничний термін подання роботи науковому керівнику встановлюється випусковою кафедрою, а графік попереднього захисту розробляється деканатом факультету товарознавства, управління та сфери обслуговування.

Попередній захист проводиться за участі кафедральної комісії, яка призначається завідувачем.

Якщо ДР відповідає встановленим вимогам і студент успішно пройшов процедуру попереднього захисту, завідувач кафедри допускає роботу до захисту. Якщо робота має недоліки, що унеможливають допуск до захисту, це питання розглядається на засіданні кафедри, як правило, у присутності студента та наукового керівника.

До захисту на засіданні ЕК допускаються дипломні роботи за таких умов:

- 1) тема затверджена наказом ректора університету;
- 2) структура, зміст та якість викладення матеріалу й оформлення відповідають вимогам методичних вказівок кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, що підтверджено підписами наукового керівника та консультантів роботи, а також наявністю відгуку керівника ДР;
- 3) результати дипломного дослідження оприлюднено у формі опублікованої наукової статті у фаховому виданні за профілем дослідження або участі у двох науково-практичних конференціях, що підтверджено опублікованими тезами доповідей.

Загальними підставами для недопущення студента до захисту дипломної роботи є:

- систематичне відхилення від календарного графіка виконання дипломної роботи;
- невиконання індивідуального завдання на дипломну роботу;
- невідповідність роботи вимогам, встановленим цими методичними вказівками;
- відсутність у роботі самостійного дослідження студента;
- наявність плагіату, який перевищує гранично допустимі норми.

Дипломна робота, яка допущена до захисту, перед її поданням до Екзаменаційної комісії повинна бути належним чином укомплектована та прошита у твердій палітурці.

Послідовність документів та матеріалів у роботі така:

- титульна сторінка;
- подання голові Екзаменаційної комісії за підписами декана факультету, наукового керівника та завідувача кафедри;
- завдання на дипломну роботу;
- відгук наукового керівника;
- рецензія посадової особи підприємства, за матеріалами якого виконувалася робота, або науковця за фахом;
- довідка (акт) про впровадження результатів дослідження (додаток З) ;
- реферат дипломної роботи;
- зміст;
- вступ;
- основна частина дипломної роботи;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки;
- копія наукової публікації (титульна сторінка наукового збірника; сторінка змісту, де зазначена публікація студента; сторінки з публікацією).

РОЗДІЛ 4

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

4.1. Загальні вимоги

Оформлення дипломної роботи здійснюється згідно з ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення».

Дипломна робота має бути надрукована на комп'ютері на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм). Можна також додати таблиці та ілюстрації на аркушах формату А3. Вищезазначений обсяг розрахований для комп'ютерів з використанням текстового редактора Microsoft Office Word (шрифт – Times New Roman, кегель – 14, міжрядковий інтервал – 1,5). Щільність тексту повинна бути однаковою.

Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: зліва – 30 мм, справа – 15 мм, зверху і знизу – 20 мм.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ

СКОРОЧЕНЬ, «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами жирним накресленням симетрично до тексту.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу жирним накресленням тексту. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої) з абзацу і набирають в розрядку, в підбір до тексту. У кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовками (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 2 інтервали.

Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

До загального обсягу роботи не належать додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів роботи підлягають нумерації за загальними правилами.

4.2. Нумерація

Сторінки, розділи, підрозділи, пункти, підпункти, малюнки, таблиці, формули нумеруються арабськими цифрами без знака «№».

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який належить до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться. Також номер сторінки не ставиться на поданні голові ЕК, завданні, відгуку, рецензії, акті про впровадженні, рефераті, але всі вони включаються в загальну нумерацію. Починаючи зі змісту номер сторінки проставляється у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини роботи, як «Зміст», «Перелік умовних позначень», «Вступ», «Висновки», «Список використаних джерел», «Додатки» не мають порядкового номера. Усі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини роботи, нумеруються звичайно. Не нумеруються лише їх заголовки, тобто не можна друкувати «1. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ». Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ», після номера крапка не ставиться.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставиться крапка. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводиться заголовок підрозділу.

Пункти нумеруються у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставиться крапка. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводиться заголовок пункту.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як і пункти.

Рисунки (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації й таблиці, які розміщені на окремих сторінках роботи, належать до загальної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок або креслення, розміри якого перевищують формат А4, враховують як одну сторінку й розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка, наприклад: «Рис. 1.2» (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках), у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» курсивним накресленням із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Назву таблиці вказують з нового рядка, жирним накресленням тексту, вирівнюючи посередині рядка.

Якщо таблиця переноситься на другу сторінку, її тематичний заголовок не повторюють, а пишуть слова з вирівнюванням справа: «продовження табл.», і вказують її номер, наприклад: «продовження табл. 1.2».

Формули в роботі нумерують у межах розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставиться крапка. Нумери формул вказують біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) – перша формула третього розділу.

4.3. Рисунки

Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації. Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. Якщо необхідно, ілюстрації

доповнюють пояснювальними даними (експлікацією). Підпис під ілюстрацією зазвичай має чотири основних елементи:

- найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.»;
- порядковий номер ілюстрації, який вказується без знаку «№»;
- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного.

Основними видами ілюстративного матеріалу є: креслення, технічний рисунок, схема, фотографія, діаграма і графік. Приклади оформлення рисунків і таблиць представлено у додатку И.

4.4. Таблиці

Цифровий матеріал зазвичай подається у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Слово «Таблиця» і назву пишуть з великої літери. Назву не підкреслюють.

Заголовок кожної графи в головці таблиці має бути стислим. Варто уникати повторів тематичного заголовка в заголовках граф, одиниці виміру зазначати в тематичному заголовку, виносити до узагальнюючих заголовків слова, що повторюються.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків – не менше 8 мм. Горизонтальні рядки граф зазвичай не нумерують. Кегль шрифту в таблиці – 12 пт.

Таблицю після першого згадування про неї в тексті розміщують таким чином, щоб її можна було читати, не перевертаючи роботу, або ж повертаючи її за годинниковою стрілкою.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки. Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «те ж саме», а при наступному повторенні – лапками. Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, математичних і хімічних символів, які повторюються, не варто. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставиться прочерк.

4.5. Формули

Довгі та громіздкі формули розміщують в окремих рядках. Це стосується також і всіх нумерованих формул. Для економії місця кілька невеликих однотипних формул, відокремлених від тексту, можна подати в одному рядку, а не одну під одною. Невеликі та нескладні формули, що не мають самостійного значення, розміщують безпосередньо в тексті.

Експлікацію – розшифрування символів і числових коефіцієнтів – розташовують безпосередньо під формулою у такій послідовності, як вони наведені у формулі. Пояснення кожного символу і числового коефіцієнта подають з нового рядка. Слово «де», з якого починається експлікація, пишуть після формули з нового рядка без абзацного відступу. Після нього двокрапка не ставиться і відразу вказується перший символ і його розшифрування. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка.

Нумерувати варто лише ті формули, на які є посилання у тексті, інші нумерувати не рекомендується. Порядкові номери позначають арабськими цифрами у круглих дужках і ставлять у правий край сторінки без крапки між формулою і її номером. Номер, який не вміщується в рядку з формулою, переносять у наступний рядок нижче формули, на рівні останнього рядка. Номер формули-дробу дають на рівні основної горизонтальної риски формули.

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад, перша формула третього розділу позначається так:

$$U = f(x, p) \rightarrow \text{ext} (\text{max або min}), \quad x \in M, \quad (2.1)$$

де U – критерії оптимальності;

$x = (x_1, x_2, \dots, x_n)$ – керовані змінні;

$p = (p_1, p_2, \dots, p_n)$ – параметри;

M – задані межі (область) зміни керованих змінних.

Написання формул рекомендується виконувати за допомогою стандартного редактора формул Microsoft Office Word.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його можна перенести після знака рівності (=) або після знаків «плюс» (+), «мінус» (–), «множення» (x) і «ділення» (:).

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові та пояснювальні

дані, нумеруються послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. Дані статистичних збірників.
2. Оприлюднені фінансові звіти.
3. Самостійні дослідження фірми.

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

4.6. Посилання на використані джерела

Під час написання дипломної роботи необхідно давати посилання на джерела, матеріали або окремі дані, ідеї та висновки, на основі яких виконується завдання, вирішується проблема, вивченню якої присвячена робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися варто на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них є матеріал, якого немає в останньому виданні. Цитування повинно бути повним без довільного скорочення авторського тексту і без перекручувань думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками після пропуску. Посилання в тексті роботи на джерела має порядковий номер за переліком списку використаних джерел, виділений двома квадратними дужками, наприклад: «у працях [1-7]»; «у працях [1; 7; 23]». Використані джерела нумеруються арабськими цифрами без знаку «№».

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання в роботі, наприклад, «... у монографії [7, с. 48]».

Посилання на ілюстрації в межах роботи здійснюється порядковим номером ілюстрації, наприклад «рис. 1.2». Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (2.1)». На всі таблиці в дипломній роботі повинні бути посилання в тексті, водночас слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3»; «див. рис. 2.1».

4.7. Особливості складання списку використаних джерел

Список використаних джерел – це елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліотечних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв тощо.

Найчастіше список літератури формується у порядку появи посилань у тексті, за алфавітним принципом або у хронологічному порядку. Відомості про джерела, що належать до списку, необхідно подавати відповідно до вимог Державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць.

Список використаних джерел складають відповідно до вимог чинних нормативних документів (ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація, скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила», ДСТУ ГОСТ 7.1-2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» і вимог ДАК України).

На перше місце списку літератури виносяться документальні джерела офіційного характеру: Конституція України; закони України; міжнародні правові акти; укази Президента України; постанови та рішення Верховної Ради України; постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України.

Інша література подається нижче в алфавітному порядку за прізвищами перших авторів.

Бібліографічний опис самостійних видань (книг, наукових монографій, брошур, довідкових видань, збірників документів, збірників статей, збірників статистичних матеріалів та ін.) супроводжується такою інформацією: прізвище та ініціали авторів; повна назва друкованого видання; місце видання (іноді дозволяється вказувати лише першу букву назви таких міст: *Київ – К., Харків – Х.*); назва видавництва; рік видання; кількісна характеристика (загальний обсяг).

Якщо відомостей про автора немає (наприклад, у збірнику документів чи статей), то бібліографічний опис подається за назвою. Відомості про осіб, які брали участь у виданні книги (редактор, укладач, перекладач та ін.) подаються з додатковими відомостями про назву. Якщо авторів декілька, то вказуються прізвища та ініціали лише трьох з них (через кому, в алфавітному порядку), а після цього – «та ін.».

Якщо у списку використаних джерел вказується стаття чи інша публікація (заметка, повідомлення, документ тощо) з періодичного видання чи збірника, то зазначається її перша й остання сторінки (через тире). Назва статті відокремлюється від назви збірника чи періодичного видання двома

нахиленими управо ризками. У бібліографічному описі збірника видавництво не вказується, а в описі періодичного видання, крім автора статті, назви статті та назви газети чи журналу, подаються рік видання, номер (чи випуск) видання і сторінки, де розміщено матеріал. При описі газети після року видання вказується ще й дата видання, а номер видання береться в дужки.

Вимоги щодо бібліографічного опису іншомовних видань в цілому такі ж самі, як і до вітчизняних видань.

4.8. Вимоги до оформлення додатків

Додатки подають в кінці роботи, їх оформляють як продовження дипломної роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розмішуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Якщо додатки оформляють на наступних сторінках роботи, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Нумерація сторінок, де розміщені додатки, ставиться тільки на першому з них, яка зазначається у змісті роботи.

Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки.

Додатки потрібно позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Ґ, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, «Додаток А», «Додаток Б» тощо. Якщо в роботі всього один додаток, то він позначається як «Додаток А». У разі оформлення додатків окремою книгою на титульному аркуші під назвою дипломної роботи друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ».

Текст кожного додатка, якщо є потреба, може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1 – підрозділ 3.1 додатка В.

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д; формула (А.1) – перша формула додатка А.

РОЗДІЛ 5 ЗАХИСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

5.1. Підготовка матеріалів до виступу на засіданні Екзаменаційної комісії

Під час підготовки до виступу на засіданні ЕК необхідно написати тези доповіді та оформити демонстраційний матеріал.

У тезах доповіді розкривається сутність, теоретичне та практичне

значення результатів роботи. У структурному аспекті доповідь краще представити у вигляді трьох частин, кожна з яких уособлює самостійний смисловий блок, хоч загалом вони є логічно взаємопов'язаними і відображають результати єдиного дослідження. Час доповіді – 7-10 хвилин.

Перша частина відповідає тим смисловим аспектам, стосовно яких формулюється актуальність теми, мета, завдання, об'єкт та предмет дослідження, наукова новизна і практичне значення; апробація результатів дослідження. Ця частина будується за текстом вступу.

У другій частині, найбільшій за обсягом, подається зміст розділів дипломної роботи. Особлива увага приділяється підсумковим результатам дослідження підприємства, за матеріалами якого виконувалася робота. Наводяться також критичні зіставлення й оцінки.

Закінчується доповідь заключною частиною, яка будується за текстом висновку. Тут доцільно перелічити загальні висновки з тексту та зібрати воедино основні рекомендації.

Варто підготувати письмові відповіді на зауваження наукового керівника та рецензента. Відповіді повинні бути короткими, чіткими та добре аргументованими.

Доповідь має бути проілюстрована демонстраційним матеріалом, який може передбачати комп'ютерну презентацію, виконану за допомогою програми підготовки презентацій Microsoft Office PowerPoint або аналогічної, та роздавальний матеріал.

Структуру та дизайн комп'ютерної презентації необхідно узгодити з консультантом із використання сучасних інформаційних технологій та науковим керівником.

У презентації потрібно зазначити:

- тему дипломної роботи, прізвище, ініціали автора та наукового керівника;
- мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження;
- наукову новизну;
- графіки, схеми та таблиці, які мають смислове навантаження в роботі та дають змогу наочно ілюструвати зміст доповіді;
- висновки та пропозиції за темою дослідження.

Роздавальний матеріал може повторювати структуру та зміст комп'ютерної презентації або містити додаткову інформацію за темою дослідження. Дозволяється, щоб роздавальний матеріал був як у кольоровому, так і в чорно-білому варіанті.

Роздавальний матеріал на паперових носіях подається членам Екзаменаційної комісії під час захисту у папках-швидкозшивачах (не менше 4-х примірників).

5.2. Процедура захисту дипломної роботи

Захист дипломних робіт проводиться публічно перед Екзаменаційною комісією. Склад комісії та графік захисту затверджуються ректором ЛТЕУ.

Тривалість захисту одного студента не повинна перевищувати 30 хвилин.

Протокол захисту такий:

- секретар ЕК оголошує про захист дипломної роботи, вказуючи її назву, прізвище, ім'я і по батькові автора та наукового керівника, а також доповідає про наявність документів, поданих в Екзаменаційну комісію;
- студент виголошує доповідь (7-10 хвилин); мова доповіді повинна бути виразною, що залежить від її темпу, гучності та інтонації;
- відповіді студента на запитання членів ЕК та присутніх на захисті інших осіб; відповіді мають бути стислі, чіткі та кваліфіковані;
- секретар ЕК зачитує відгук наукового керівника та рецензію рецензента із зазначенням зауважень та загальної оцінки останнього;
- відповіді студента на зауваження та його заключне слово.

Під час захисту ведеться протокол засідання ЕК. Окремо зазначається думка членів ЕК про практичну цінність і рекомендації щодо використання пропозицій автора.

У процесі визначення оцінки враховується низка важливих показників якості дипломної роботи, а саме:

- актуальність обраної теми та чіткість формулювання мети і завдання дипломного дослідження;
- структура і логіка побудови плану роботи, його відповідність поставленим цілям і завданням;
- якість і глибина теоретико-методологічного аналізу проблеми, огляду літературних джерел, наявність наукової полеміки;
- системність і глибина аналізу аналітичних матеріалів практики, наявність і переконливість узагальнень і висновків з аналізу;
- спрямованість роботи на розроблення реальних практичних рекомендацій, їх актуальність та обґрунтованість;
- ступінь самостійності проведення дослідження;
- якість оформлення дипломної роботи;
- уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження, здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди;
- загальний рівень підготовки студента;
- володіння культурою презентації, наявність і якість демонстраційного матеріалу;

- повнота і ґрунтовність відповідей на запитання членів Екзаменаційної комісії;
- зауваження і пропозиції, що містяться у відгуках наукового керівника та підприємства – об'єкта дослідження.

Рішення комісії оголошується її головою публічно у той самий день і повідомляє про присудження студентам освітнього ступеня «магістр».

Студенти, які одержали під час захисту незадовільні оцінки, відраховуються з університету, отримуючи академічну довідку. Дипломна робота може бути подана для повторного захисту упродовж трьох років після закінчення навчання в університеті.

Студентам, які не захищали дипломну роботу з поважної причини, наказом ректора може бути продовжений термін навчання до наступної роботи ЕК, але не більше одного року.

Студенти, які виявили особливі здібності до наукової творчості, захистили дипломну роботу на «відмінно», мають публікації, є переможцями Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт, можуть бути рекомендовані до вступу в аспірантуру. Кращі роботи можуть бути рекомендовані на конкурс студентських робіт.

ДОДАТКИ

Додаток А

Завідувачу кафедри туризму та
 готельно-ресторанної справи
 д.е.н., проф. Мізюку Б. М.
 здобувача другого (магістерського) рівня
 вищої освіти освітньо-професійної
 програми «Готельно-ресторанна справа»
 зі спеціальності 241 «Готельно-
 ресторанна справа»
 денної (заочної) форми навчання

(прізвище, ім'я, по батькові)

Заява

Прошу закріпити за мною тему дипломної роботи
 «_____» та призначити
 науковим керівником _____.

Робота буде виконуватися на базі матеріалів _____.
 (назва підприємства)

«___» _____ 20__ р.

 (підпис здобувача)

«Погоджено»

«___» _____ 20__ р.

 (підпис)

 (прізвище, ініціали наукового керівника)

**ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи
(повна назва кафедри)

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

Виконав (ла): здобувач другого
(магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 241 «Готельно-ресторанна
справа»

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

Науковий керівник _____

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Науковий консультант _____

(прізвище та ініціали)

Львів – 20__

**ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Інститут, факультет _____

Кафедра _____

Рівень вищої освіти другий

Ступінь вищої освіти магістр

Спеціальність _____

(шифр і назва)

Спеціалізація _____

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

д.е.н., професор Мізюк Б. М.

«___» _____ 20__ р.

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТА**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «___» _____ 20__ року №___

2. Термін подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назви етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір теми дипломної роботи		
2	Розробка завдання на дипломну роботу		
3	Написання першого (теоретичного) розділу і подання його керівнику для перевірки		
4	Збір матеріалів для написання другого розділу роботи		
5	Написання другого розділу роботи і подання його керівнику для перевірки		
6	Розробка пропозицій і рекомендацій для написання третього розділу роботи		
7	Написання третього розділу роботи і подання його керівнику для перевірки		
8	Усунення зауважень керівника і остаточне оформлення роботи		
9	Оформлення відгуку наукового керівника та зовнішньої рецензії		
10	Подання роботи з усіма супроводжувальними документами на кафедру		

Студент

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр» зі спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»

Тема роботи: «Розвиток виробничої стратегії готельного підприємства»

Актуальність теми. В умовах формування та розвитку конкурентного середовища для готельних підприємств на перший план виходять проблеми, пов'язані зі стратегічним плануванням свого розвитку. В зв'язку з цим вивчення питань, які стосуються пошуку напрямів посилення конкурентоспроможності суб'єкта ринкових відносин через розробку стратегії діяльності, є своєчасним та актуальним.

Метою дипломної роботи є обґрунтування стратегії розвитку готельного підприємства в сучасних умовах боротьби за споживача. Виходячи з поставленої мети, виконано такі **завдання**: розкрито суть готельного підприємства як суб'єкта ринкових відносин; описано сутність та призначення стратегії розвитку готельного підприємства, а також узагальнено методику її формування та аналізу; на прикладі конкретного готельного підприємства проаналізовано стратегічні альтернативи його розвитку та оцінено їх ефективність; обґрунтовано основні напрями удосконалення інноваційного розвитку готельного підприємства.

Предметом дослідження є напрями стратегічного розвитку готельного підприємства.

Об'єктом наукового дослідження є готель «Дністер» (м. Львів).

Методи дослідження: аналіз, класифікація, систематизація, анкетне опитування.

Інформаційну базу дослідження становлять офіційні видання Верховної Ради України та органів виконавчої влади, статистичні дані Державної служби статистики України, міжнародних економічних організацій, державні стандарти та норми, монографії, наукові публікації, Інтернет-ресурси, власні обстеження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в подальшому розвитку стратегічних інноваційних рішень щодо діяльності готельного підприємства, а саме розширення функціональних приміщень та оптимізації кадрової стратегії підприємства, що сприятимуть ефективній його адаптації до конкурентного середовища і отриманні певних конкурентних переваг в умовах ринкової економіки.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що запропоновані рекомендації упроваджені в діяльність готельних підприємств. Зокрема, готелем «Дністер» використовується методика оптимізації кадрової стратегії та включені до інвестиційного проекту розвитку готелю розрахунки щодо розширення функціональних приміщень (довідка № 2/18 від 25.12.2017 р.).

Апробація результатів дипломної роботи. Основні результати, викладені в дипломній роботі, доповідалися й обговорювалися на Міжнародній науково-практичній конференції «Інновації в управлінні асортиментом, якістю та безпекою товарів і послуг» (м. Львів, 2017 р.), за результатами якої опубліковано тези доповіді обсягом 0,1 д. а.

Структура і обсяг роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (65 найменувань) та 3-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 112 сторінок комп'ютерного тексту, основний зміст роботи викладено на 100 сторінках. Робота містить 28 таблиць та 8 рисунків.

АНОТАЦІЯ

У роботі розглянуто теоретико-прикладні аспекти формування та реалізації виробничої стратегії готельного підприємства. Узагальнено наукові положення суті, видів стратегій та алгоритму їх формування й реалізації. Обґрунтовано особливості стратегії функціонування та розвитку готельних підприємств. Проаналізовано практику реалізації виробничої стратегії діючого готельного підприємства. Виявлено резерви підвищення ефективності функціонування готельного підприємства. Обґрунтовано доцільність та економічну ефективність розширення функціональних приміщень засобу розміщення. Розроблено алгоритм реалізації кадрової стратегії готелю.

Ключові слова: засіб розміщення, готельне підприємство, готель, стратегія, виробнича стратегія, готельна послуга

ANNOTATION

The theoretical and applied aspects of the formation and implementation of the hotel business strategy are considered in the paper. The scientific positions of the essence, types of strategies and algorithm of their formation and realization are generalized. The peculiarities of the strategy of operation and development of hotel enterprises are substantiated. The practice of realization of the production strategy of the existing hotel enterprise is analyzed. The reserves of improving the efficiency of the hotel business are revealed. The expediency and economic efficiency of expansion of functional premises of the accommodation facility have been substantiated. The algorithm of realization of personnel strategy of the hotel is developed.

Keywords: accommodation facility, hotel, hotel, strategy, production strategy, hotel service

Розвиток виробничої стратегії готельного підприємства**З М І С Т**

	Стор.
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ГОТЕЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО В СИСТЕМІ РИНКОВИХ ВІДНОСИН І СТРАТЕГІЯ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ	7
1.1. Готельне підприємство як суб'єкт ринкових відносин	7
1.2. Суть і призначення стратегії підприємства у конкурентному середовищі	18
1.3. Методичні засади формування та аналізу стратегії готельного підприємства	30
Висновки до розділу 1	41
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПРОЦЕС ОБСЛУГОВУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ ГОТЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	43
2.1. Організаційно-функціональна характеристика готелю «Дністер»	43
2.2. Аналіз сервісно-виробничого процесу служби ресторанного сервісу готелю «Дністер»	58
2.3. Дослідження виробничої стратегії готелю «Дністер»	69
Висновки до розділу 2	78
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	80
3.1. Розширення функціональних приміщень готелю «Дністер»	80
3.2. Оптимізація стратегії кадрового забезпечення готелю «Дністер»	86
3.3. Обґрунтування маркетингової стратегії готелю «Дністер»	94
Висновки до розділу 3	103
ВИСНОВКИ	105
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	109
ДОДАТКИ	114

Приклади оформлення літературних джерел

Укладено згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Характеристика джерела	Приклади складання
Книги: Один автор	Архіпов В. В. Організація ресторанного господарства : навчальний посібник / В. В. Архіпов. – К. : Центр учбової літератури; Фірма «Інкос», 2007. – 280 с.
Два автори	Нечаюк Л. І. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент : навчальний посібник / Л. І. Нечаюк, Н. О. Телеш. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 348 с.
	Котлер Ф. Основы маркетинга / Ф. Котлер, Г. Армстронг. – [12-е изд.]. – М. : ИД «Вильямс», 2009. – 1072 с.
Три автори	Свидрук І. І. Теорія організації : підручник / І. І. Свидрук, Ю. Б. Миронов, О. О. Кундицький. – Львів : Новий Світ-2000, 2013. – 175 с.
	Мескон М. Основы менеджмента : учебник / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – [3-е изд.]. – М. : Дело, 2000. – 704 с.
Більше трьох авторів	Управління рекреаційними територіями : монографія / [О. М. Гаркуша, В. В. Горлачук, І. М. Песчанська та ін.]. – Миколаїв : Іліон, 2010. – 235 с.
	Проблеми розвитку туризму і готельного господарства: регіональний аспект : монографія / [І. Б. Андренко, Н. М. Влащенко, О. М. Кравець та ін. ; за заг. ред. І. М. Писаревського]. – Х. : Харківська національна академія міського господарства, 2009. – 276 с.
Без автора	Правове регулювання туристичної діяльності в Україні : збірник нормативно-правових актів / [під заг. ред. проф. В. К. Федорченка]. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 640 с.
Статті: Один автор	Олексин І. І. Інтеграція стратегій управління продуктивністю та якістю обслуговування в готельному підприємстві / І. І. Олексин // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.5. – С. 131-136.
Два автори	Барна М. Ю. Економетричне моделювання динаміки туристичних потоків / М. Ю. Барна, Ю. Б. Миронов // Науковий вісник Полісся. – 2017. – № 4 (12). – Ч. 1. – С. 165-170.
Три автори	Шталь Т. В. Сучасний стан та тенденції розвитку ресторанного господарства України та Харківського регіону / Т. В. Шталь, О. В. Кот, А. С. Дядін // Вісник Львівської комерційної академії. – 2011. – Вип. 38. – С. 137-141. – (Серія економічна).
Більше трьох авторів	Рекреаційний потенціал Львівської області та стратегія його освоєння / [В. Кравців, Б. Матолич, О. Гулич та ін.] // Регіональна економіка. – 2002. – № 2. – С. 134-143.
Тези доповідей	Кулик М. В. Інноваційні процеси в готельному бізнесі / М. В. Кулик // Туристичний, готельний і ресторанний бізнес: інновації та тренди : тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7 квітня 2016 р.). – К. : КНТЕУ, 2016. – 362 с. – С. 169-170.
	Миронов Ю. Б. Теоретико-методологічні аспекти оцінювання якості готельних послуг / Ю. Б. Миронов, М. О. Іваник // Інновації в управлінні асортиментом, якістю та безпекою товарів і послуг : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 7 грудня 2017 р.). – Львів : Растр-7, 2017. – 368 с. – С. 309-311.
Законодавчі та нормативні документи	Конституція України : [зі змін. та доп., внесеними Законом України від 1.02.2011 р. № 2952-VI]. – Х. : Фактор, 2011. – 118 с.
	Про внесення змін до Закону України «Про туризм» : Закон України від 18.11.2003 р. № 1282-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1282-15 .
Багатотомні видання	Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика : у 4 т. / Акад. прав. наук України; Держ. патент. відомство України; Держ. агентство України з авт. і суміж. прав ; [за заг. ред. О. Д. Святоцького]. – К. : Ін Юре, 1999. – Т. 1-4.
Словники	Словник законодавчих і нормативних термінів / [уклад. М. І. Іншин]. – К. : ЦУЛ, 2008. – 488 с.
Стандарти	Чай чорний байховий фасований. Технічні умови : ДСТУ 7174:2010. – Введено вперше (зі скасуванням чинності в Україні ГОСТ 1938-90); введ. 01.03.2011 р. – К. : Держспоживстандарт України, 2011. – 8 с.
Автореферати дисертацій	Ремеслова О. Л. Стратегічне управління підприємством готельного господарства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Ольга Леонідівна Ремеслова. – Донецьк, 2010. – 21 с.
Дисертації	Ланда О. О. Управління якістю туристичного продукту : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Ольга Олександрівна Ланда. – Львів, 2012. – 212 с.
Електронні ресурси	Галасюк К. А. Готельні ланцюги в сучасній індустрії гостинності / К. А. Галасюк // Науковий вісник ОНЕУ. – 2012. – № 21 (173). – С. 127-135. [Електронний ресурс] . – Режим доступу : http://tourlib.net/statti_ukr/galasjuk17.htm .
	Манус З. Визначення конкурентних переваг готелів Львова / З. Манус [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kerivnyk.info/2012/05/manus.html .

Кутовий штамп підприємства,
який прийняло до
впровадження результати,
із зазначенням номера та дати
видачі

ДОВІДКА

**про впровадження результатів досліджень за дипломною роботою
здобувача вищої освіти ступеня «магістр» спеціальності 241 «Готельно-
ресторанна справа» _____**

За підсумками виконання дипломної роботи на тему «Розвиток виробничої стратегії готельно-ресторанного підприємства» у практичну діяльність готелю «_____» впроваджені результати дослідження стосовно:

1) розширення додаткових послуг щодо створення в структурі готелю пральні та тренажерного залу; запропоновані здобувачем розрахунки включено до інвестиційного проекту розвитку готелю;

2) алгоритму удосконалення кадрової стратегії готельного підприємства, який закладено в інструкцію з підбору персоналу.

Директор

(підпис)

(прізвище та ініціали)

М.П.

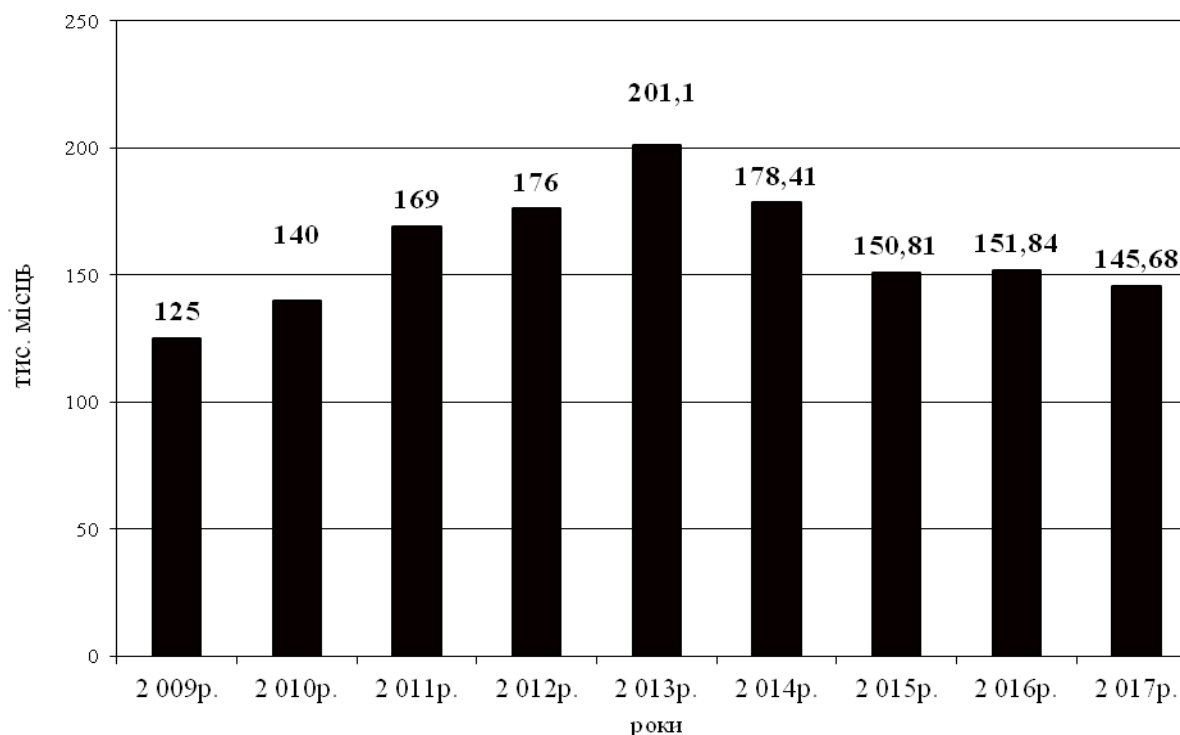

Рис. 3.1. Динаміка місткості номерного фонду готельного господарства України

Таблиця 2.1

Структура асортименту ресторану «Львівський» готелю «Дністер»

Асортиментна група	Кількість страв, од.	Середня ціна, грн	Коливання виходу страви, г
Салати	6	127,3	200-250
Холодні закуски	6	151,8	160-250
Гарячі закуски	6	86,3	140-250
Перші страви	4	52,3	250-300
Другі страви	9	164,2	120-230
Гарніри	4	34,5	150-230
Страви національної кухні	11	68,0	150-300
Десерти	7	44,4	120-220

В І Д Г У К
на дипломну роботу здобувача вищої освіти
ступеня «магістр», спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»
на тему «_____»

(прізвище, ім'я, по батькові)

Актуальність теми дослідження полягає в

Дипломна робота _____ виконана згідно із затвердженими планом і завданнями. Структурно, за змістом і оформленням відповідає встановленим вимогам і має теоретично-прикладний характер.

У першому розділі дипломної роботи

У другому розділі роботи

Обґрунтовані в третьому розділі пропозиції дають можливість, отримали схвальні відгуки, мають прикладний характер.

Під час роботи над дослідженням здобувач _____ проявив себе як, поставлені перед ним завдання виконував у визначені терміни та в повному обсязі.

Недоліками дипломної роботи є, які не впливають суттєво на загальний рівень роботи.

Структура і зміст дослідження дозволяє зробити висновок, що мета роботи досягнута, поставлені завдання вирішені. Дипломна робота _____ на тему «_____» рекомендується до захисту на засіданні Екзаменаційної комісії, а її автор заслуговує присудження освітнього ступеня «магістр» зі спеціальності «Готельно-ресторанна справа».

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ (дата)

РЕЦЕНЗІЯ
на дипломну роботу здобувача вищої освіти
ступеня «магістр», спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»

_____ на тему « _____ »
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Актуальність теми _____

2. Відповідність роботи завданню _____

3. Логічність побудови роботи _____

4. Оцінка достовірності вихідних даних аналізу, проведених розрахунків та одержаних результатів _____

5. Аргументованість висновків _____

6. Практична значимість роботи _____

7. Недоліки та дискусійні моменти роботи _____

8. Оцінка роботи та загальний висновок _____

Посадова особа підприємства,
за матеріалами якого виконувалася робота

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

М.П.

_____ (дата)